

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

İSTANBUL MEDENİYET
ÜNİVERSİTESİ

İSLAM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
مركز البحوث الإسلامية
CENTRE FOR ISLAMIC STUDIES

Uluslararası 8/14. YÜZYILDA ARAP DİLİ, EDEBİYATI VE BELÂĞATI ÇALIŞMALARI Sempozyumu

ARALIK

6 - 7

2024

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

09.00

Katkılarıyla

ONUR KURULU/HONOR COMMITTEE

Prof. Dr. Mustafa Kurt, Marmara Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Gülfettin Çelik, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mürteza Bedir, İSAM Başkanı
Prof. Dr. Mahmud Erol Kılıç, IRCICA Başkanı

DÜZENLEME KURULU/ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Şükran Fazlıoğlu, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Mehdi Cengiz, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet Meydan, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Benli, Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Tülü, Marmara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Yıldırım, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Arslan, Marmara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi M. Faruk Çakır, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Dr. Öğr. Gör. Abdülhamid Ramazanoğlu, Marmara Üniversitesi
Arş. Gör. Nesibe Özak, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Arş. Gör. Tuncay Azar, Sinop Üniversitesi

BİLİM KURULU/SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Abdullah Kızılcık, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Bulut, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Elsayed Ezzat Elsayed Abd Elgany, Bişkek Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Halil İbrahim Kaçar, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. İlyas Karslı, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Güler, Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Kerim Açıık, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. M. Şirin Çıkar, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Faruk Toprak, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Mesut Ergin, Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Muhammet Tasa, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Muhammed Hassan at-Tayyan, Şam Üniversitesi
Prof. Dr. Musa Yıldız, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer İshakoğlu, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Sedat Şensoy, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Syrinx von Hees, Münster Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet Natouf, Katar Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmed Hasan Muhammed Ali, Bursa Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Hatice Arslan Sözüdoğru, İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. İbrahim Şaban, İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Lara Harb, Princeton Üniversitesi
Doç. Dr. Muntasir Hamad, Katar Üniversitesi
Doç. Dr. Sultan Şimşek, İstanbul Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdussamet Bakkaloğlu, Marmara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yakup Kara, Marmara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz Özdemir, Marmara Üniversitesi
Dr. Alev Masarwa, Münster Üniversitesi
Dr. Mahmoud Elashiri, Katar Üniversitesi
Dr. Orhan Elmaz, St Andrews Üniversitesi

SEKRETERYA/SECRETARIAT

Arş. Gör. Ali Taha Ordu, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Arş. Gör. Mediha Büşra Özdemir, Marmara Üniversitesi
Arş. Gör. Mine Çakır, Marmara Üniversitesi
Arş. Gör. Yusuf Bağdat, Marmara Üniversitesi

6 Aralık Cuma/6 December Friday 2024
(Raşit Küçük Salonu)

08:30-09.00: **Karşılama ve Kayıt/Welcoming and Registration**

09.00-10.00: **Protokol Konuşmaları/Welcoming speeches**

Prof. Dr. Şükran Fazlıoğlu, Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof.Dr. İsmail Safa Üstün, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Mustafa Kurt, Marmara Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Gülfettin Çelik, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mahmud Erol Kılıç, IRCICA Genel Direktörü

Prof. Dr. Mürteza Bedir, İSAM Başkanı

10.00-10.40: **Açılış Konferansı/Opening Conference**

Prof. Dr. Cengiz Tomar

Memlûkler Dönemi ve Literatürü/The Mamluk Period and its Literature

10.40-11.00: **Kahve Arası/Coffe Break**

Panel 1 (11.00-12.30)

14. Yüzyılda İlmî Hareketlilik (Ahmet Yesevî Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Halil İbrahim Kaçar**, Marmara Üniversitesi

Abdullah Bilin

8/14. Yüzyılda Ulema Hareketliliği: Anadolu'da Nahiv İlminin Temelleri

Ahmed Abdalla Negm

رحلات علماء الدولة العثمانية العلمية إلى مصر في القرن الثامن الهجري / الرابع عشر الميلادي

Sultan Şimşek

Çöküş Söylemi ve Karşıt Görüşler Bağlamında Memlûkler Dönemi Arap Edebiyatı

Sarf-Nahiv (Yunus Emre Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. A. Turan Arslan**, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Aziz Ençakar

Hicri Sekizinci Asırda Tahkik Usulüyle İstinsah Edilen Bir Mufassal Nüshası

Muhammet Çelik

Merkezileşen Bir Müellif: İbn Hişam en-Nahvî

Ahmed Abdülvehhab Şerkavi

لغوييون من بلاد الروم في مصر والشام فخر الدين الدروكي ورسالته " الاغراب في الاعراب "

Panel II (15.00-17.00)

Safedî (Ahmet Yesevî Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. İbrahim Şaban**, İstanbul Üniversitesi

İslam Batur

Salahuddîn Safedî'nin Mektuplarının İçerik Analizi

Mehdi Cengiz

Bir Şiir Şerhi Üzerinden Dönemin Bilimsel Bilgisini Okumak: Safedî'nin *Gaysü'l-Edebillezî İnsecem*'i

Hatice Derebaşı

Tamâmü'l-Mütûn fi Şerhi Risâleti İbn Zeydûn Işığında Safedî'nin Şârih Kimliği ve Şerh Yöntemi

Enas Boubes

ملاحم النقد الأدبي في القرن الثامن الهجري -الصفدي نموذجاً

Endelüsî (Yunus Emre Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Abdullah Kızılcık**, İstanbul Üniversitesi

Soner Akdağ

İrtişâfu'd-Darab min Lisani'l-Arab Adlı Eseri Çerçevesinde Ebu Hayyan el-Endelusi'nin Arap Dili Fonetigiyle İlgili Görüşleri

Mustafa Karagöz & Ifeoluwa Siddiq Oyelami

Bilinmeyen Yön ve Uzanımlarıyla Ebû Hayyân'ın *Tuhfetü'l-Erîb* Adlı Eseri

Yaşar Acat

Ebu Hayyân el-Endelüsî'nin Arap Diline ait Bazı Meseleleri Karşılaştırmalı Sami Dilleri Çalışmaları Bağlamında Ele Alma Çabası Üzerine Bir Değerlendirme

Sümeyye Taş

Zahiri Yaklaşım Bağlamında İbn Mada'nın Ebu Hayyan el-Endelusi'ye Etkisi

7 Aralık 2024 Cumartesi/7 December 2024 Saturday

Panel III (09.00-10.30)

İbn Nübâte (Ahmet Yesevî Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Şükran Fazlıoğlu**, Marmara Üniversitesi

Thomas Bauer

Ibn Nübâta's *Hunting-Urğūzah* and its Reception in the Futuwwah of the Ottoman Period

Asmaa Essakouti

The Romantic, the Obscene, and the Coarse or Othering in Premodern Islam

Johannes Ruhstorfer

Fictionality in Ibn Nübâta's *Mufâhara bayna al-Sayf wa al-Qalam*

Belâgat (Yunus Emre Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Ali Bulut**, İstanbul Üniversitesi

Zafer Akyüz

Ebu's-Safâ Aybeg b. 'Abdillâh es-Safedî'nin Ziyâüddîn İbnü'l-Esîr'e Belâgat Konusunda Karşı Çıktığı Bazı Hususlar

Abdullah Karaca

Ebu Hayyân'a Yöneltilen Belâgat Eleştirileri: Tarihsel ve Metodolojik Bir İnceleme

Tuncay Azar

Nazm Düşüncesi Bağlamında 14. Yüzyıl Belâgat Eserlerinde Bedî' ilminin Tanımı ve Konumu

Ahmet Aydın

Sadrüşşerîa es-Sânî (ö. 747) Tarafından Belâgata Dair Kaleme Alınan Muhtasar Bir Eser: *el-Vişâh*

10.30-10.50: **Kahve Arası/Coffee Break**

Panel IV (10.50-12.40)

Şiir (Ahmet Yesevî Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Hüseyin Yazıcı**, FSM Vakıf Üniversitesi

Emad Abdülbaki-Nasıruddin Mazhari

تأثير شعر ابن نباتة على الشاعر العثماني أحمد باشا

Abdülvehhab Muhammed

المكون الثقافي لدى شعراء القرن الثامن الهجري وأثره في النتائج الشعرية (شعر ابن نباتة المصري نموذجاً)

İbrahim Fidan

Dönemin Edebiyat Anlayışı Gölgesinde 8/14. Yüzyılda Nebeviyyat: Şihâbuddîn Mahmud'un (ö.725/1325) Peygamber Medhiyeleri

Ömer İshakoğlu

Memlûkler Dönemi Bilâd-ı Şam'ında Arapça Şiirde Görülen Değişimler

Miftah-Telhis Şerhleri (Yunus Emre Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz Özdemir**, Marmara Üniversitesi

Musa Alak

VIII. (XIV.) Yüzyılın Sonuna Kadar *Miftâhu'l-Ulûm* Üzerine Yapılan Çalışmalar

Ahmet Gezek

Behâeddin Sübkî'nin *Arûsu'l-Efrâh* Adlı Eserinde Eleştirel Yaklaşımlar: Fesâhat ve Belâgat Kavramları Çerçevesinde

Duran Ekizer

Orijinal bir Belâgat Şerhi Örneği -Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'nın (ö. 789/1387) *Mecmau'l-Fevaid* isimli Telhis Şerhinde Ortaya Koyduğu Yöntemin Metodik Olarak İncelenmesi

Mehmet Hayri Acat

اكتشاف شرح مفقود لـ"مفتاح العلوم" يعود إلى القرن الثامن الهجري مسمى بـ"فتوحات المفتاح"

Panel V (14.00-15.50)

Mizah Literatürü I (Ahmet Yesevî Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Şener Şahin**, Uludağ Üniversitesi

Emin Uz

8/14. Yüzyıl Mizah-Zoografi Etkileşimi: *Hayatü'l-Hayevani'l-Kübra* Örneği

M. Faruk Çakır

Müslüman Ansiklopedistlerde Mizahi Kültüre Sahip Çıkma Geleneği: Nüveyrî Örneği

Mensure Sönmez

İbnü'l-Kıta'nın *İbtihalü'l-Ahyar bi'n-Nisai'l-Eşrar'*ında Mizojinik Mizah

Muhammed Emin Görgün

Safedî'nin *Nektü'l-Himyân fi Nüketi'l-Umyân ve eş-Şuur bi'l-Ur* Adlı Tabakat -Teracim Türü Eserlerinin Arap Nevadir Kültüründeki Yeri

Bedî' (Yunus Emre Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Dr. Öğr. Gör. Ayşe Kara**, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Alfred el-Khoury

Revisiting Badî' Historicism, Reception and Translation

Syrinx von Hees

al-Taghayur as Case Study: Stylistics Between Standard Theory and Stylistic Poems

Andreas Knöll

Objection through Affirmation al-Safadî's Book on *al-Qawl bi'l-Müjib* and its Reception in the Ottoman Empire

Luca Rizzo

How to Make Ambiguous What is Not: The Case of Q. 51:47

15.50-16.10: **Kahve Arası/Coffee Break**

Panel VI (16.30-18.00)

Mizah Literatürü II (Ahmet Yesevî Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Hüseyin Elmalı**, İstanbul Aydın Üniversitesi

Murat Ataman

Cemaleddin el-Vatvât'ın *Gurerü'l-Hasâisi'l-Vâzih* Adlı Eserinde Ahlak-Mizah İlişkisi

Şükrü Dinçer

Gazuli'nin *Metaliu'l-Budur* Adlı Eserinin Arap Mizah Tarihi Açısından Değeri

Tuncay Tan

Seleksiyon Merakının Tatlı Meyvesi: İbn Manzûr'un *el-Muntehab ve'l-Muhtâr*'ında Mizahi Anlatılar

Dua el-Afifi

المقامة في القرن الثامن الهجري بين الحريري وصفي الدين الحلبي ومعاصريه

Vaz'-Sözlük-Dil (Yunus Emre Salonu)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Galip Yavuz**, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Muntasır Fayez el-Hamed

اكتساب اللغة وتعلمها في مقدمة ابن خلدون دراسة مصطلحية في ضوء علم اللغة التعليمي

Abdullah Yıldırım

Vaz' Biliminin Gelişimi Bakımından Teftazânî-Seyyid Şerif İhtilafı

Esma Sağ Şencal

Ebu Hayyân el-Endelüsî'nin Sibeveyhi ve İbn Mâlik'e yönelik Değerlendirmelerinin Nahiv İlminin 14. Yüzyıldaki Metodolojik Seyrine Etkisi

Ali Benli

مقارنة المادة اللغوية العربية والتركية في المعاجم متعددة اللغات في القرن الثامن الهجري معجم السلطان الرسولي
السداسي اللغة ولغة فرشته زادة وكتاب الادراك للسان الاتراك لأبي حيان الأندلسي نموذجاً

Kapanış Oturumu (18.00)

Oturum Başkanı/Chair: **Prof. Dr. Şükran Fazlıoğlu**

Prof. Dr. Abdurrahman Özdemir, İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Halil İbrahim Kaçar, Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. İsmail Güler, Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Kerim Açık, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Nevzat Hafis Yanık

Doç. Dr. Mehdi Cengiz, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

KATILIMCILAR/PARTICIPANTS

- Abdullah Bilin**, Bitlis Eren Üniversitesi
Abdullah Karaca, Selçuk Üniversitesi
Abdullah Yıldırım, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Abdülvehhab Muhammed, Uludağ Üniversitesi
Ahmed Abdalla Negm, Ayn Şems Üniversitesi
Ahmed Abdülvehhab Şerkavi
Ahmet Aydın, İstanbul Üniversitesi
Ahmet Gezek, Yalova Üniversitesi
Alfred El-Khoury, Münster Üniversitesi
Ali Benli, Marmara Üniversitesi
Asmaa Essakouti, Münster Üniversitesi
Andreas Knöll, Münster Üniversitesi
Aziz Ençakar, İstanbul Üniversitesi
Cengiz Tomar, IRCICA
Dua el-Afifi, Marmara Üniversitesi
Duran Ekizer, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Emad Abdelbaky Abdelbaky Aly, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Emin Uz, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Enas Boubes, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Esmâ Sağ Şencal, Zaytuna College
Hatice Derebaşı, Amasya Üniversitesi
İbrahim Fidan, Ankara Üniversitesi
Ifeoluwa Siddiq Oyelami
İslam Batur, Şırnak Üniversitesi
Johannes Ruhstorfer, Münster Üniversitesi
Luca Rizzo, Münster Üniversitesi
M. Faruk Çakır, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Mehdi Cengiz, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Mehmet Hayri Acat, İstanbul Üniversitesi
Mensure Sönmez, Uludağ Üniversitesi
Muhammet Çelik, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Muhammed Emin Görgün, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Muntasır Faye El-Hamed, Katar Üniversitesi
Murat Ataman, Tokat Gazi Osmanpaşa Üniversitesi
Musa Alak, İstanbul Üniversitesi
Mustafa Karagöz, Erciyes Üniversitesi
Nasruddin Mazhari, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Ömer İshakoğlu, İstanbul Üniversitesi
Soner Akdağ, Bağımsız Araştırmacı
Sultan Şimşek, İstanbul Üniversitesi
Sümeyye Taş, Sinop Üniversitesi
Syrinx von Hees, Münster Üniversitesi
Şükrü Dinçer
Thomas Bauer, Münster Üniversitesi
Tuncay Azar, Marmara Üniversitesi
Tuncay Tan, Uludağ Üniversitesi
Yaşar Acat, Şırnak Üniversitesi
Zafer Akyüz, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi